

Prawa autorskie

scenariusz lekcji dla uczniów szkół podstawowych klas 4-6

Przegląd

Scenariusz ten jest przeznaczony dla uczniów drugiego etapu edukacyjnego i może być wykorzystany zarówno w klasie czwartej, piątej jak i szóstej.

Dotyczy aspektu, który najwcześniej dotyka uczniów - czyli używania dostępnych w Internecie tekstów, zdjęć, prezentacji, podczas tworzenia własnych wytworów.

Problem ten jest dość złożony, dlatego powinien być poruszany przy każdej okazji i na wszystkich przedmiotach (np. przez wskazywanie źródeł i rodzaju licencji w materiałach używanych na lekcjach). Niniejszy scenariusz można więc potraktować jako wstęp do takich działań.

Agenda

- Sprawy organizacyjne (5 min.)
- Wprowadzenie (10 min.)
- Ćwiczenie (5 min.)
- Film (10 min.)
- Dyskusja (10 min.)
- Podsumowanie (5 min.)

Cele

Głównym celem lekcji jest obudzenie w uczniach poczucia własności utworu oraz wypracowanie przez uczniów zasad wykorzystywania utworów zamieszczanych w Internecie.

Przygotowanie

Ponieważ scenariusz zawiera film, przygotuj sprzęt do jego odtworzenia (także dobre głośniki).

Potrzebne będą jakiegokolwiek prace uczniów biorących udział w lekcji, które będzie można pokazać podczas wprowadzenia. Mogą to być rysunki, plakaty, zdjęcia wykonane przez uczniów tej klasy.

Przebieg lekcji

Sprawy organizacyjne (5 min.)

Sprawdzenie obecności.

Inne sprawy organizacyjne.

Wprowadzenie (10 min.)

Na początek zwróć uwagę uczniów na ekspozycję udostępnioną na tablicy online, mówiąc: „**Spójrzcie, jakie ciekawe prace przygotowała 5a - to naprawdę świetne**” (wymień inną klasę niż ta, która właśnie ma lekcję).

Kiedy uczniowie zaczną protestować, poproś, żeby usiedli i zapytaj: **Co się stało? Dlaczego protestujecie? Co Was denerwuje?**

Jeśli pojawią się odpowiedzi: to jest nieprawda, to jest nieuczciwe, nie fair, pomyłka, oszustwo itp. zapisz je na tablicy.

Następnie zapytaj: **Co czujecie, kiedy widzicie swoje prace pod cudzym nazwiskiem, kiedy ktoś inny jest chwalony, czerpie korzyści z Waszej pracy?**

Zbierz swobodne wypowiedzi od klasy, nie zapisuj, nie koryguj.

Podsumuj: **Mieliście rację, że protestowaliście, bo właśnie zostały naruszone Wasze prawa autorskie.**

Ćwiczenie (5 min.)

Powiedz: Prawa autorskie są bardzo ważne, dlatego na lekcji dowiedcie się, które z materiałów znalezionych w Internecie są utworami i w jaki sposób można z nich korzystać.

Zapytaj: Czy Wasze prace (wskaz prace na tablicy) są utworami?

Kto uważa, że są – ręka w górę.

Nie komentuj.

Połącz uczniów w pary i udostępnij karty pracy z zapisanym celem i definicją utworu wg ustawy o prawach autorskich. Zaznacz, że prawa autorskie są tak ważne, że chroni je specjalna ustawa i w niej tak właśnie zdefiniowane jest pojęcie utworu.

Poproś jednego z uczniów o przeczytanie na głos definicji utworu.

Następnie poproś o zapisanie w karcie pracy co, z tego co ostatnio oglądali lub w jakikolwiek sposób wykorzystali z Internetu, można nazwać utworem - zaznacz, że chodzi o konkretne przykłady (nie ogólnie „film”, ale „film o psach z YouTube”).

Zbierz po jednym przykładzie od pary, aż do wyczerpania pomysłów.

Skoryguj ewentualne pomyłki - celem tego ćwiczenia jest upewnienie się, że uczniowie zrozumieli pojęcie „utworu” w znaczeniu zawartym w ustawie o prawach autorskich.

Poproś uczniów, żeby skontrolowali, czy spełnili już któreś kryterium sukcesu, jeśli tak, powiedz, aby zamalowali pustą kratkę obok kryterium (karta pracy) odpowiednim kolorem:

- zielonym, jeśli dobrze rozumieją, co to jest utwór (w znaczeniu ustawy o prawach autorskich),
- żółtym, jeśli mają jeszcze wątpliwości, nie są pewni,
- czerwonym, jeśli nie wiedzą, o co chodzi.

Film (10 min.)

Powiedz, że obejrzyjecie krótki film na temat wykorzystywania utworów zamieszczonych w Internecie.

Link do filmu: <https://youtu.be/vORypgHf96o>

Włącz film.

Po obejrzeniu filmu zapytaj: Dlaczego chłopcy dostali jedynki?

Daj parom czas 2 min. na przedyskutowanie odpowiedzi.

Zbierz pomysły.

Zapytaj: Co wspólnego ma sytuacja przedstawiona w filmie z naszym doświadczeniem z początku lekcji?

Daj parom czas 2. min.

Zbierz pomysły.

Dyskusja (10 min.)

Powiedz: Czy to znaczy, że nie wolno wykorzystywać tego, co znajdziecie w Internecie? Oczywiście, że nie – Internet powstał po to, aby ludzie mogli dzielić się informacjami. Trzeba tylko zachować określone zasady.

Zastanówcie się, czy gdybym miał Waszą zgodę i wykorzystał Wasze prace podczas lekcji z inną klasą podpisując je Waszymi nazwiskami i mówiąc, że są to prace wykonane przez Was - mielibyście coś przeciwko?

Podkreśl, że najpierw uzyskałbyś pozwolenie autorów, a potem wyraźnie podał kim są (zadbał o podpisy).

Wysłuchaj odpowiedzi na forum od kilku uczniów.

Połącz uczniów w grupy 3-osobowe.

Następnie poproś uczniów, aby w parach zastanowili się, jaka jest najważniejsza zasada korzystania z zasobów Internetu - daj im 2 minuty.

Następnie zapisz pomysły na tablicy online.

Zalecane też zrobienie burzy mózgów. Uczniowie rzucają pomysły, a ty zapisujesz je wszystkie na tablicy (ważne, by zapisywać wszystkie pomysły). Następnie wspólnie weryfikujecie, które zasady są najistotniejsze.

Podsumowanie (5 min.)

W ramach podsumowania udostępniij uczniom na tablicy online zadania do dokończenia.

Najważniejsze, czego dowiedziałem się na dzisiejszej lekcji na temat wykorzystywania tekstów, zdjęć, filmów z Internetu to.....

Poproś uczniów, aby zapisali na karteczkach (lub wiadomość na czacie) dokończenie tego zdania. Po ich przeanalizowaniu będziesz mógł określić stopień realizacji celu lekcji.

Materiały do przeprowadzenia lekcji

Karta pracy

PRAWA AUTORSKIE KARTA PRACY >		Mój awatar
		
		Imię:
Cel lekcji >		
Dowiem się, na jakich zasadach mogę wykorzystywać informacje, zdjęcia, teksty, filmy itp. znalezione w internecie		
Kryteria sukcesu (po czym poznam, że osiągnęłam/ąłem cel) >		
Wypiszę przykłady utworów posiadających prawa autorskie dostępnych w internecie.		
Ułożę zasady, których trzeba przestrzegać, aby móc korzystać z tekstów, filmów, zdjęć - czyli utworów zamieszczonych w Internecie.		
UTWÓR (w rozumieniu ustawy o prawach autorskich) - definicja:		
każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.		
Utwory, które znalazłem/łam w internecie:		